

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з навчально-методичної роботи

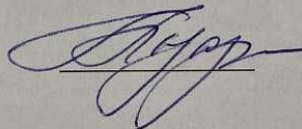

Каріна НЕМАШКАЛО

ПРОГРАМА
кваліфікаційного іспиту за спеціальністю

Галузь знань	23 «Соціальна робота»
Спеціальність	232 «Соціальне забезпечення»
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Освітня програма	«Управління соціальною сферою»

Завідувач кафедри
соціальної економіки

Галина НАЗАРОВА

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри соціальної економіки
Протокол № 1 від 27.08.2021 р.

Розробники:
Назарова Г.В. д.е.н., проф., завідувач кафедри соціальної економіки
Сотнікова Ю.В., к.е.н., доцент кафедри соціальної економіки

Лист оновлення та перезатвердження програми

Навчальний рік	Дата засідання кафедри розробника	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Вступ

Кваліфікаційний іспит за спеціальністю є комплексним іспитом, що включає теоретичну (тестові завдання) та практичну (два завдання різного ступеню складності) частини. До складу тестових завдань внесені питання за наступними нормативними навчальними дисциплінами: основи соціальної політики; економіка праці та соціально-трудові відносини; організація та нормування в соціальній сфері; демографія; психологія. Форма проведення – письмова.

Кваліфікаційний іспит за спеціальністю «Соціальне забезпечення» повинен визначати рівень засвоєння студентами матеріалів наведених вище дисциплін, вміння самостійно аналізувати складні явища та процеси суспільно-економічного розвитку, активно використовувати набуті знання у своїй професійній та суспільній діяльності.

Цілі кваліфікаційного іспиту зумовлюють і його функції. Головною з них є контроль та оцінка рівня знань, отриманих студентом протягом чотирьох років навчання. Реалізація цієї функції передбачає перевірку методологічних та теоретичних принципів, проблем і положень наведених вище дисциплін, а також вміння їх використовувати в аналізі соціально-економічних явищ і практичній діяльності.

Для успішного складання іспиту здобувач вищої освіти повинен:

РН 3. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження.

РН 4. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення.

РН 5. Використовувати механізми призначення фінансової соціальної допомоги, пенсій.

РН 6. Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту.

РН 8. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.

РН 9. Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців.

РН 10. Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення.

РН 11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення

РН 13. Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення.

РН 14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення.

РН. 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

РН 16. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення.

РН 17. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні.

РН 18. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.

РН 19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців

PH 21. Визначати психологічні особливості при роботі з різними верствами населення.

Компетентності, якими повинен володіти здобувач:

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльн

1. ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЩО ВКЛЮЧЕНІ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ

1.1. Програма навчальної дисципліни "Основи соціальної політики"

ТЕМА 1. Соціальний політика як система

ТЕМА 2. Право на соціальний захист

ТЕМА 3. Державні соціальні стандарти та гарантії

ТЕМА 4. Соціальні послуги як елемент системи соціаль-ної політики

ТЕМА 5. Недержавний сектор у системі соціального політики України

ТЕМА 6. Соціальний захист та державна допомога сім'ям з дітьми

ТЕМА 7. Основи соціального захисту осіб з інвалідністю

ТЕМА 8. Соціальний захист економічно активного населення

ТЕМА 9. Загальнообов'язкове державне соціальне страху-вання

ТЕМА 10. Діловий етикет та культура комунікації при наданні соціальних послуг

1.2. Програма навчальної дисципліни "Економіка праці та соціально-трудоі відносини"

ТЕМА 1. Економіка праці та соціально-трудоі відносини як напрям наукових досліджень та навчальна дисципліна.

ТЕМА 2. Праця як сфера життя людини та провідний чинник економічної діяльності.

ТЕМА 3. Соціально-трудоі відносини як система.

ТЕМА 4. Населення і трудовий потенціал.

ТЕМА 5. Ринок праці.

ТЕМА 6. Регулювання зайнятості населення.

ТЕМА 7. Соціальне партнерство.

ТЕМА 8. Сутність, фактори та резерви зростання продуктивності праці.

ТЕМА 9. Організація заробітної плати та стимулювання праці.

ТЕМА 10. Аналіз і планування трудових показників.

ТЕМА 11. Звітність і аудит у сфері праці.

ТЕМА 12. Організація та нормування праці.

1.3. Програма навчальної дисципліни "Організація та нормування в соціальной сфері"

- ТЕМА 1. Сутність і завдання організації та нормування праці.
- ТЕМА 2. Організація трудових процесів.
- ТЕМА 3. Аналіз трудового процесу і витрат робочого часу.
- ТЕМА 4. Колективні форми організації праці.
- ТЕМА 5. Організація й обслуговування робочих місць.
- ТЕМА 6. Умови праці.
- ТЕМА 7. Нормативні матеріали для визначення норм праці.
- ТЕМА 8. Норми затрат праці.
- ТЕМА 9. Нормування праці робітників основного виробництва.
- ТЕМА 10. Нормування праці допоміжних робітників.
- ТЕМА 11. Організація та нормування праці керівників і фахівців.
- ТЕМА 12. Управління організацією і нормуванням праці на підприємстві.

1.4. Програма навчальної дисципліни "Демографія"

- ТЕМА 1. Предмет, завдання і методи демографії
- ТЕМА 2. Джерела інформації про населення і демографічні процеси
- ТЕМА 3. Чисельність та структура населення
- ТЕМА 4. Природний рух населення та його показники
- ТЕМА 5. Механічний рух населення та його показники
- ТЕМА 6. Відтворення населення та його показники
- ТЕМА 7. Демографічне прогнозування
- ТЕМА 8. Демографічна політика

1.5. Програма навчальної дисципліни "Психологія"

- ТЕМА 1. Психологія як наука. Цілі та завдання психологічної підготовки.
- ТЕМА 2. Психіка та її розвиток.
- ТЕМА 3. Форми вияву психіки: психологічні процеси, стани і властивості.
- ТЕМА 4. Рівні вияву психіки: свідомий та несвідомий.
- ТЕМА 5. Особистість, структура особистості.
- ТЕМА 6. Розвиток особистості. "Я – концепція".
- ТЕМА 7. Діяльність як форма активності особистості.
- ТЕМА 8. Спілкування та міжособистісні стосунки.

2. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ З КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ

Екзаменаційний білет з кваліфікаційного іспиту за спеціальністю включає дві частини:
тестові завдання;
практичні завдання.

Рекомендований розподіл балів відповідно до рівня складності завдань у білеті з кваліфікаційного іспиту за спеціальністю наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Рекомендований розподіл балів відповідно до рівня складності завдань
у білеті кваліфікаційного іспиту за спеціальністю

Рівень складності	Кількість контрольних завдань		Кількість балів за одне завдання	Розподіл балів в одному білеті	Різновид завдань
	тестові завдання	задачі			
I. Рівень складності	20	–	4	80	з вибором однієї або декількох правильних відповідей; на встановлення відповідності; на встановлення правильної послідовності
II. Рівень складності	–	1	60	60	розрахункові завдання (на 2-3 дії)
III. Рівень складності	–	1	60	60	евристичне завдання

Тестові завдання включають 20 тестів різного типу, серед яких альтернативні тестові завдання, тестові завдання з множинним вибором, на відновлення відповідності частин, на відтворення вірної послідовності та тестові завдання відкритого типу. Загальна оцінка тестових завдань становить 80 балів.

Практичні завдання включають завдання різного рівня складності, а саме одне діагностичне та одне евристичне завдання, загальна оцінка за виконання яких складає 120 балів.

3. ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ З КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Спеціальність 232 «Соціальне забезпечення»

ОП «Управління соціальною сферою»

Кваліфікаційний іспит за спеціальністю

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА (ТЕСТИ)

1. При відносно високій питомій вазі молоді у структурі населення спостерігається:

- а) високий рівень шлюбності;
- б) низький рівень народжуваності;
- в) високий рівень народжуваності;
- г) низький рівень смертності;
- д) високий рівень смертності

2. Модель соціального партнерства, за якої практикується двостороннє співробітництво між об'єднаннями роботодавців і організаціями працівників:

- а) трипартизм;
- б) змішана модель;
- в) діалогова модель;
- г) біпартизм

3. Принцип розрахунку норм праці – принцип системності – означає що норми праці повинні:

а) розраховуватися з урахуванням комплексу технічних, організаційних, економічних чинників;

- б) розраховуватися з урахуванням кінцевих результатів;
- в) систематично переглядатися при зміні умов;
- г) бути систематизовані по видах норм, умовах їх застосування і інших чинниках

4. Що називають пізнавальними психічними процесами?

а) процеси, за допомогою яких формуються образи навколишнього середовища, а також образи самого організму і його внутрішнього середовища;

б) відображення окремих властивостей предметів при їх безпосередньому впливі на органи чуття;

в) рецептори, які знаходяться на поверхні тіла і відображають властивості предметів і явищ навколишнього середовища;

г) пристосування чутливості до постійно діючого подразника

5. Соціальна сфера – це:

а) сукупність галузей і видів діяльності соціальної інфраструктури;

б) діяльність щодо забезпечення задоволення потреб людей у матеріальних благах і послугах;

в) діяльність з формування доходів членів суспільства;

г) діяльність із соціального забезпечення і захисту громадян;

д) усі відповіді правильні

6. Демографічні прогнози за тривалістю дії поділяються на:

а) короткострокові;

- б) середньострокові;
- в) довгострокові;
- г) безстрокові;
- д) тимчасові.

7. Вид безробіття, спричинений кризовими явищами в економіці:

- а) фрикційне;
- б) добровільне;
- в) структурне;
- г) циклічне;
- д) усі варіанти правильні

8. Нормовані витрати часу виконання робіт працівником протягом однієї години складають одну:

- а) нормо-годину;
- б) штучну нормо-годину;
- в) штучно-калькуляційну нормо-годину;
- г) оперативну нормо-годину

9. Метод психології, що складається в навмисному і цілеспрямованому сприйнятті об'єктів – це:

- а) опитування;
- б) соціометрія;
- в) спостереження;
- г) гіпотетичний

10. Прожитковий мінімум – це:

- а) сума на яку можливо купувати техніку;
- б) мінімальний споживчий кошик;
- в) сума яка вистачає тільки на хліб.

11. Яка міжнародна організація приймає найактивнішу участь в процесах удосконалення методики проведення перепису населення:

- а) НАТО;
- б) ООН;
- в) ЮНЕСКО;
- г) МВФ;
- д) МОП

12. Тарифна сітка – це:

- а) комплекс параметрів для оцінки трудового внеску працівника;
- б) елемент тарифної системи, який становить собою сукупність кваліфікаційних розрядів і відповідних їм тарифних коефіцієнтів, за допомогою яких установлюється залежність заробітної плати працівників від їхньої кваліфікації;

в) сукупність норм оплати праці (тарифні ставки, оклади, розцінки, шкали заохочення, доплати, надбавки й т. д.);

г) сукупність норм праці (норм часу, норм виробітку, норм чисельності, норм обслуговування, норм якості роботи, норм ритмічності, норм витрати ресурсів у процесі праці)

13. Система зв'язків між індивідами, що займають певні позиції і виконують певні соціальні функції – це:

- а) соціальна структура суспільства;
- б) соціальна держава;
- в) вразливі групи населення.

14. Під нормою праці слід розуміти:

- а) кількість робочого часу, необхідного для виконання конкретної роботи (операції) за певних організаційно-технічних умов;
- б) конкретний вираз нормативів з праці на кожному підприємстві;
- в) такі суспільно-необхідні витрати робочого часу, які складаються в умовах ринку;
- г) нормативи з праці, які враховують не тільки технічні, технологічні і організаційні можливості виробництва, але й психологічні, соціальні і економічні чинники на кожному підприємстві.

15. Завдання психології полягають в наступному:

- а) навчитися розуміти сутність психічних явищ і їх закономірності; навчитися управляти ними;
- б) використовувати отримані знання з метою підвищення ефективності діяльності людей в різних галузях практики;
- в) слугувати теоретичною основою практики психологічної служби;
- г) всі варіанти вірні

16. Соціальна політика – це:

- а) складова загальної політики держави;
- б) система заходів щодо збереження і зміцнення суспільного та державного ладу;
- в) система управлінських, організаційних, регулятивних заходів та дій, спрямованих на забезпечення оптимального соціального рівня та якості життя;
- г) система соціального захисту малозабезпечених верств населення;
- д) усі відповіді правильні.

17. Визначте основні типи відтворення населення:

- а) основне;
- б) просте;
- в) додаткове;
- г) звужене;
- д) розширене.

18. Тип соціально-трудових відносин «конфлікт» – це:

- а) прагнення людини до особистої відповідальності за досягнення своїх цілей та за дії під час вирішення соціально-трудових проблем;
- б) суперництво суб'єктів соціально-трудових відносин за можливості та ліпші умови реалізації особистих інтересів в соціально-трудовій сфері;
- в) крайній ступінь прояву протиріч в інтересах взаємодіючих суб'єктів соціально-трудових відносин;
- г) взаємна відповідальність та взаємо-повага людей, яка, в свою чергу, базується на спільних інтересах; на однакових поглядах на потребу та напрямки змін в системі соціально-трудових відносин, прийняття суспільно-важливих рішень в цій сфері;

д) правильна відповідь відсутня.

19. Властивість живої високоорганізованої матерії, яка полягає в здатності відображати своїми станами навколишній об'єктивний світ в його зв'язках і відносинах – це:

- а) уява;
- б) психіка;
- в) завдання психології;
- г) властивість мислення

20. Соціальна структура – це:

- а) система зв'язків між індивідами;
- б) розподіл суспільства;
- в) соціальне страхування.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

ЗАДАЧА (діагностична)

Розрахуйте рівень безробіття та рівень зайнятості працездатного населення за методологією МОП. Проаналізуйте динаміку розрахованих показників, визначивши їх абсолютні відхилення. Результати розрахунків подайте у формі таблиці. За результатами розрахунків зробіть висновки про характер зміни показників та рівень безробіття. Вихідні дані наведені в табл. 1

Таблиця 1

Вихідні дані

Показники	Минулий рік	Звітний рік
1. Кількість безробітного населення працездатного віку, осіб	1 577,6	1 486,9
2. Кількість зайнятого населення працездатного віку, осіб	15 718,6	15 894,9
3. Кількість економічно активного населення працездатного віку, тис. осіб	17296,2	17381,8
4. Загальна кількість населення працездатного віку, тис. осіб	23779,1	23513,2

ЗАДАЧА (евристична)

Розкрийте сутність поняття «особистість». Які з перерахованих характеристик належать людині як особистості: цілеспрямованість, впертість, висока емоційність, старанність, цілісність, приємний голос, суспільна активність, критичність розуму, прекрасна дикція, середній зріст, музикальність, запальність, мовлення, моральна вихованість, низька адаптація до темноти, ригідність, працелюбність, погана просторова орієнтація, голубі очі, хороший слух, ідейна переконаність, уважність, рухливість, чесність, віра, страх, шляхетність, лінощі,

стрес, авторитет, темперамент, інстинкт, переконання, знання, задатки, ідеали, механічна пам'ять, мислення, музичний слух, гуманність?

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ РОБІТ З КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ

Екзаменаційний білет кваліфікаційного іспиту включає 20 тестів та 2 завдання практичної спрямованості різного рівня складності, а саме діагностичне та евристичне завдання.

Кожне з завдань оцінюється певною кількістю балів, відповідно до рівня їх складності. Сумарна кількість балів складає 200 балів.

Тести.

Максимальна кількість балів – 80.

Вірна відповідь на тестове питання оцінюється в 4 бали.

Діагностичне завдання.

Максимальна оцінка завдання – 60 балів, із них:

20 – правильний методичний підхід, знання формули розрахунку;

20 – правильне вирішення завдання: рішення, одиниці виміру, відповідь;

20 – наявність обґрунтованих висновків.

Евристичне завдання.

Максимальна оцінка завдання – 60 балів, із них:

20 – володіння теоретичними знаннями та їх застосування для вирішення поставленої проблеми;

20 – послідовність та аргументованість викладення матеріалу;

20 – застосування творчого підходу до вирішення поставленої проблеми, оригінальність підходу до виконання завдання та подання результату.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Дзюба С. Г. Нормування праці в вітчизняній і міжнародній економіці / С. Г. Дзюба, І. Ю. Гайдай. – Донецьк : ТОВ “Юго-Восток, Лтд”, 2018. – 172 с.
2. Дуткевич Т. Загальна психологія. Теоретичний курс / Т. Дуткевич – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 388 с.
3. Економіка праці [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Г. В. Назарова, Х. Ф. Агавердієва, Н. В. Аграмакова та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора Г. В. Назарової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 330 с.
4. Загальна психологія: підручн. / Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В., Зелінська Т.М. та ін. – Київ: Каравела, 2019. – 464 с.
5. Мішина С.В. Економіка праці: методичні рекомендації до виконання самостійної роботи для студентів спеціальності 051 “Економіка” першого (бакалаврського) рівня [Електронне видання] / С. В. Мішина. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 90 с.
6. Муромцева Ю. І. Демографія : навчальний посібник / Ю. І. Муромцева. – Київ : Кондор, 2018. – 300 с.

7. Олійник Т. І. Економіка праці і соціально-трудова відносина : навч. посіб. / Т. І. Олійник, Е. В. Пахуча ; Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : Друкарня Мадрид, 2019. – 279 с.
8. Організація та нормування праці [Електронний ресурс]: навчальний посібник / Г. В. Назарова, О. В. Іванісов, А. В. Семенченко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 355 с.
9. Основи демографії : навчально-методичний посібник / укл. І. І. Шеремет. – Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. – 156 с.
10. Психологія [Електронний ресурс] : навч. посіб. / В. М. Лугова, І. В. Литовченко, С. М. Голубєв, Г. В. Білоконенко. – Електрон. текстові дан. (3,85 МБ). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 298 с. : іл. – Загол. з титул. екрану. – Бібліогр.: с. 289-295.
11. Соціальна економіка : навчальний посібник / Г. В. Назарова, С. Ю. Гончарова, Ю. В. Сотникова, Н. В. Аграмакова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 275 с.
12. Ткачук В. А. Практикум з економіки праці і соціально-трудова відносин : навч. посіб. / В. А. Ткачук, Є. О. Ланченко, Т. О. Костюк. – Київ : НУБіП України, 2018. – 555 с.